

Budget 2023 och plan 2024 - 2025

Utbildningsnämnden

Innehåll

Budget 2023 och plan 2024–2025	2
Inledning	2
Nämndens ansvar och uppgifter	2
Ekonomi	3
Investeringar	7
Nämndmål.....	7
Risker.....	7
Omvärldsanalys.....	9

Budget 2023 och plan 2024–2025

Inledning

Trots de senaste årens ekonomiska utmaningar fortsätter utbildningsverksamheterna i Danderyds kommun tillhöra toppskiktet när det gäller resultat och kvalitet i jämförelse med såväl länet som riket.

Under budgetperioden kommer förvaltningen fokusera på att vara kostnadseffektiva och samtidigt utveckla och kvalitetssäkra processer och rutiner för att utbildningsnämnden ska vara en långsiktigt effektiv beställare. Som huvudman för förskolor och skolor i egen regi kommer utbildningsnämnden att fortsätta med planerade åtgärder för att komma till rätta med föregående och innevarande års ekonomiska underskott.

Nämndens ansvar och uppgifter

Utbildningsnämnden fullgör kommunens uppgifter som huvudman inom skolväsendet. Utbildningsnämnden ansvarsområde omfattar utbildning från förskola till vuxenutbildning för folkbokförda i Danderyds kommun. Det innebär ansvar för

- resursfördelning genom barn- och elevpeng till verksamheter inom utbildningssystemet,
- tillhandahållande av system för val av utbildningsplats,
- bidrag för skolskjuts och särskilt stöd,
- myndighetsutövning i enlighet med skollagen gällande skolplikt (grundskola) och kommunalt aktivitetsansvar (gymnasieskola),
- godkännande och tillsyn av fristående förskolor i Danderyd,
- kvalitetsuppföljning.

Utbildningsnämnden är även ansvarig nämnd för den kommunala verksamheten med drift och huvudmannauppgifter inom förskola, fritidshem, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola samt elevhälsa i kommunal regi.

Utbildningsnämnden ansvarar även för kommunens ungdomsmottagning.

Ekonomi

Nedan tabeller är (där inget annat anges) exklusive egenregins intäkter, kostnader och nettokostnader. Nettokostnaderna för verksamheter i egen regi budgeteras till noll.

Utbildningsnämnden	Utfall 2021	Prognos 2022	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Nettokostnader (mnkr)	-880,6	-917,0	-917,0	-953,0	-954,6	-957,2
Förändring (mnkr)		-36,4	0,0	-36,0	-1,6	-2,6
Förändring (%)		4,1%	0,0%	3,9%	0,2%	0,3%

Utbildningsnämndens budget för 2023 uppgår till 953,0 miljoner kronor (netto). Förändringarna utgår ifrån Planeringsförutsättningar och direktiv för budget 2023 och plan 2024–2025 (KS 2021/0482) samt majoritetens tilläggsförslag. Nämndens nettokostnader ökar med 36,0 miljoner kronor jämfört med budget 2022. De väsentliga förändringarna för 2023 är 2,0 procents uppräknings av nämndens nettobudget, med undantag för pengnivåer som räknas upp 3,0 procent (gymnasium 2,0 procent). Totalt motsvarar uppräknings av budget 2023 27,4 miljoner kronor för utbildningsnämnden. Befolkningsprognosen visar på minskade volymer för utbildningsnämndens som helhet, motsvarande minskade kostnader på 3,0 miljoner kronor. På grund av stor osäkerhet i volymerna, framför allt relaterat till Ukraina och hur många flyktingar som kommer till Danderyd, tillkommer en volymreserv på 5,0 miljoner kronor. Därutöver tillkommer 6,0 miljoner kronor för ökade övriga volymrelaterade kostnader, främst högre kostnader för skolskjuts och nyanländresurs samt sänkta statsbidrag. Slutligen ersätts utbildningsnämnden med 0,6 mnkr för ökade kostnader i samband med att kommunens OH-modell har uppdaterats inför 2023.

Planerade nettokostnader för 2024 respektive 2025 är uppräknade med 1,0 procent. Enligt nuvarande beräkningar och aktuell befolkningsprognos från april 2022 kommer de totala volymerna minska under 2024 och 2025 i förhållande till 2023. Detta leder till att budgetramens ökning efter volymjusteringar är lägre än 1,0 procent för 2024 och 2025.

Utbildningsnämndens årliga investeringsbudget uppgår till 3,0 mnkr och består främst av nya möbler, tillgänglighetsåtgärder och mindre anpassningar inom resultatenheter i egen regi.

Utbildningsnämnden	Utfall 2021	Prognos 2022	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Intäkter	78,7	68,8	68,8	69,0	68,7	68,7
Kostnader	-959,3	-985,8	-985,8	-1 022,0	-1 023,3	-1 025,8
Nettokostnader	-880,6	-917,0	-917,0	-953,0	-954,6	-957,2

Utbildningsnämndens intäkter består främst av föräldraavgifter för förskola och fritidshem, momskompensation samt statsbidrag. Intäkterna ökar med 0,2 miljoner kronor i budget 2023.

Utbildningsnämndens kostnader består till 97 procent (budget 2023) av volymrelaterade kostnader och då främst av utbetald peng. Övriga tre procent (anslag) avser främst nämnd och förvaltning samt övrig verksamhet. Kostnaderna ökar med 36,2 miljoner kronor (3,7 procent) från 2022 till 2023. Ökningen består till allra största del av uppräknings av peng.

Utbildningsnämndens budget per anslag/volym/egen regi

Nedan tabell är inklusive egenregins nettokostnader.

Utbildningsnämnden (mnkr)	Utfall 2021	Prognos 2022	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Anslag	-52,5	-28,8	-28,8	-30,0	-30,3	-30,6
Volym	-828,1	-888,2	-888,2	-923,0	-924,3	-926,6
Egen regi	-14,1	-11,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Nettokostnader	-894,7	-928,5	-917,0	-953,0	-954,6	-957,2

Anslag

Budgeten för anslagsfinansierad verksamhet avser främst kostnader för nämnd och förvaltning, övrig verksamhet samt utvecklingsinsatser i förskola och skola. Budgeten för anslag är uppräknad med 2,0 procent till 2023. Därutöver tillkommer 0,6 mnkr för ökade kostnader i samband med att kommunens OH-modell har uppdaterats inför 2023. Budgeten för anslagsfinansierade kostnader uppgår 2023 till 30,0 miljoner kronor, en ökning med 1,2 miljoner kronor jämfört med 2022.

2024 och 2025 är budgeten för anslag uppräknad med 1,0 procent per år.

Volym

Budgeten för volymrelaterade kostnader avser främst utbetald peng för förskola, grundskola (inklusive fritidshem) och gymnasium samt kostnader för särskola och vuxenutbildning. Budgeten för volymrelaterade kostnader påverkas främst av pengnivåer och prognostiserade volymer. Samtliga beräkningar av volymer för år 2023–2025 är gjorda med utgångspunkt i den senast tillgängliga befolkningsprognosen från april 2022. Notera att kostnad per barn eller elev varierar inom respektive verksamhet och nettokostnaden för volymen har baserats på en analys utifrån åldersstrukturer och föregående års utfall.

Uppräkning av peng och övriga volymrelaterade kostnader motsvarar ökade kostnader på 26,8 miljoner kronor i budget 2023. Befolkningsprognosen visar på minskade volymer för utbildningsnämndens som helhet, motsvarande minskade kostnader på 3,0 miljoner kronor. På grund av stor osäkerhet i volymerna, framför allt relaterat till Ukraina och hur många flyktingar som kommer till Danderyd tillkommer en volymreserv på 5,0 miljoner kronor. Därutöver tillkommer 6,0 miljoner kronor för ökade övriga volymrelaterade kostnader, främst högre kostnader för skolskjuts och nyanländresurs samt sänkta statsbidrag. Budgeten för volymrelaterade kostnader uppgår 2023 till 923,0 miljoner kronor, en ökning med 34,8 miljoner kronor (3,9 procent) jämfört med budget 2022.

2024 och 2025 är budgeten uppräknad med 1,0 procent per år. Enligt nuvarande beräkningar och aktuell befolkningsprognos från april 2022 kommer de totala volymerna minska under 2024 och 2025 i förhållande till 2023. Detta leder till uppräknningen av budgetramen efter volymjusteringar är lägre än 1,0 procent för 2024 och 2025.

Utbildningsnämndens budget per verksamhet

Nettokostnader per verksamhet (mnkr)	Utfall 2021	Prognos 2022	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Nämnd och förvaltning	-15,4	-23,5	-23,5	-24,6	-24,8	-25,1
Förskola	-172,4	-170,8	-170,8	-184,7	-188,0	-193,6
Grundskola	-503,3	-523,3	-523,3	-532,2	-527,6	-524,6
Gymnasium	-157,1	-161,0	-161,0	-171,2	-173,4	-172,8
Kommunal vuxenutbildning	-6,0	-7,2	-9,2	-8,2	-8,3	-8,4
Särskola	-23,4	-27,4	-25,4	-28,3	-28,6	-28,8
Övrig verksamhet	-3,1	-3,8	-3,8	-3,8	-3,9	-3,9
Summa utbildningsnämnden	-880,6	-917,0	-917,0	-953,0	-954,6	-957,2

Nettokostnad för volymer (mnkr)	Utfall 2021	Prognos 2022	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Förskola	-163,4	-169,8	-169,8	-183,7	-187,0	-192,6
Grundskola	-477,8	-522,8	-522,8	-531,7	-527,1	-524,1
Gymnasium	-156,8	-161,0	-161,0	-171,2	-173,4	-172,8
Kommunal vuxenutbildning	-6,8	-7,2	-9,2	-8,2	-8,3	-8,4
Särskola	-23,4	-27,4	-25,4	-28,3	-28,6	-28,8
Nettokostnader	-828,1	-888,2	-888,2	-923,0	-924,3	-926,6

Antal (stycken)	Utfall 2021	Prognos 2022	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Förskola	1 511	1 473	1 473	1 508	1 516	1 543
Grundskola	5 051	4 970	4 988	4 824	4 720	4 638
Gymnasium	1 657	1 671	1 658	1 734	1 739	1 715
Särskola	39	44	44	45	45	45
Summa antal	8 258	8 158	8 163	8 111	8 020	7 941

Nämnd och förvaltning

Anslag:

Budgeten för nämnd och förvaltning uppgår 2023 till 24,6 miljoner kronor och inkluderar en uppräknings av kostnader med 2,0 procent (0,5 miljoner kronor). Därutöver tillkommer 0,6 miljoner kronor för ökade kostnader i samband med att kommunens OH-modell har uppdaterats inför 2023. Planeringsförutsättningarna anger 0,3 miljoner kronor i ökade OH-kostnader, men nya beräkningar visar på högre siffror för utbildningsnämnden.

Förskola

Volym:

Förskolans budget för volymrelaterade kostnader 2023 uppgår till 183,7 miljoner kronor, en ökning med 13,9 miljoner kronor (8,2 procent) jämfört med budget 2022.

Enligt aktuell befolkningsprognos kommer antalet barn i förskolan att öka 2023 jämfört med budget 2022. Det är framför allt barn i åldern 1–2 år som ökar jämfört med föregående års budget. Uppräkning av förskolepeng med 3,0 procent motsvarar 6,0 miljoner kronor. Därutöver beräknas volymökningen medföra 5,8 miljoner kronor i högre kostnader. De volymrelaterade nettokostnaderna belastas även av 2,1 miljoner kronor lägre budgeterade statsbidrag. Budgeten för tilläggsbelopp och verksamhetsstöd till barn i behov av särskilt stöd i förskolan är oförändrad till 2023.

Anslag:

Budgeten för anslagsfinansierade kostnader inom förskola uppgår 2023 till 1,0 miljoner kronor och inkluderar en uppräknings på 2,0 procent. Budgeten används främst till utbildningsinsatser, licenser och vikarieersättning vid utbildning till förskollärare.

Grundskola

Volym:

Grundskolans budget för volymrelaterade kostnader för 2023 uppgår till 531,7 miljoner kronor, en ökning med 8,9 miljoner kronor (1,7 procent) jämfört med budget 2022.

Enligt aktuell befolkningsprognos som ligger till grund för beräkningen av utbetald skol- och fritidspeng, minskar antalet elever i grundskolan 2023 jämfört med budget 2022. Uppräkning av peng sker med 3,0 procent. Inklusiv en höjning av tilläggsbeloppet för modersmål, så att

det motsvarar kostnaden per elev i egen regi, motsvarar höjningen av peng 16,8 miljoner kronor. Därutöver tillkommer ökade övriga volymrelaterade kostnader på 3,3 miljoner kronor, varav 2,0 miljoner kronor avser ökad budget för nyanländresurs och 1,3 miljoner kronor avser högre kostnad för skolskjuts. Det tillkommer även 5,0 miljoner kronor i volymreserv för utbildningsnämnden på grund av stor osäkerhet i volymerna, framför allt relaterat till Ukraina och hur många flyktingar som kommer till Danderyd. De lägre prognostiserade volymerna för 2023 reducerar till viss del de högre kostnaderna, motsvarande 16,2 miljoner kronor i lägre kostnader. Budgeten för tilläggsbelopp och verksamhetsstöd till barn i behov av särskilt stöd i grundskolan är oförändrad till 2023.

Anslag:

Budgeten för anslagsfinansierade kostnader inom grundskola uppgår 2023 till 0,5 miljoner kronor och inkluderar en uppräknings på 2,0 procent. Budgeten inkluderar kostnader för sjukhusskola samt utvecklingsinsatser och licenser.

Gymnasium

Volym:

Den totala budgeten för gymnasium uppgår 2023 till 171,2 miljoner kronor, en ökning med 10,2 miljoner kronor (6,3 procent) jämfört med budget 2022.

Enligt aktuell befolkningsprognos som ligger till grund för beräkningen av utbetald gymnasiepeng, ökar antalet elever i gymnasiet under 2023 jämfört med budget 2022. Budget 2023 inkluderar ett antagande om 2,0 procents uppräknings av gymnasiets programpeng, vilket motsvarar 3,3 miljoner kronor. Beslut om programpeng för 2023 fattas gemensamt med övriga kommuner inom samverkansområdet Storsthlm. Därutöver beräknas volymökningen medföra 8,0 miljoner kronor i högre kostnader. Övriga volymrelaterade kostnader beräknas sjunka med 1,1 miljoner kronor, till följd av färre elever i behov av särskilt stöd.

Kommunal vuxenutbildning

Volym:

Budgeten för kommunal vuxenutbildning uppgår 2023 till 8,2 miljoner kronor, vilket är 1,0 mnkr lägre än budget 2022. En höjning gjordes inför budget 2021 på grund av väntade effekter av pandemin, men inga ökade kostnader har utfallit vilket skapar möjlighet att återgå till tidigare nivå trots att kostnaden för SFI förväntas öka något under 2023.

Särskola

Volym:

Budgeten för grundsärskola och gymnasiesärskola uppgår 2023 till 28,3 miljoner kronor, en ökning med 2,9 miljoner kronor jämfört med 2022. Budgeten inkluderar en uppräknings av peng på 3,0 procent, motsvarande 0,6 miljoner kronor. Volymförändringar i kombination med förväntad fördelning mellan behovsgrupper ökar kostnaderna med 0,7 miljoner kronor. Kostnaderna för skolskjuts beräknas öka med cirka 1,6 miljoner kronor och uppgår till 5,0 miljoner kronor i budget 2023.

Övrig verksamhet

Anslag:

Budgeten för övrig verksamhet har räknats upp med 2,0 procent och uppgår till 3,8 miljoner kronor i budget 2023. Övrig verksamhet inkluderar främst kostnader för ungdomsmottagning, öppen förskola och verksamhetsförlagd utbildning (VFU).

2024-2025

Planen för 2024 och 2025 är uppräknad i enlighet med planeringsförutsättningarna. Ramen är uppräknad med 1,0 procent i förhållande till föregående års budget och volymförändringar

med utgångspunkt i befolkningsprognosen från april 2022 är inkluderade. Både 2024 och 2025 prognostiseras högre volymer inom förskola, men lägre volymer inom grundskola. För gymnasium prognostiseras ett fåtal fler elever 2024, medan antalet sedan sjunker till 2025. Summerat innebär det lägre volymer för utbildningsnämnden som helhet. De lägre volymerna innebär att uppräkningsen på 1,0 procent delvis kompenseras av minskade kostnader för utbetald peng. Planen för 2024 uppgår till 954,6 miljoner kronor, vilket är 1,6 miljoner kronor (0,2 procent) högre än budget 2023. Uppräkningsen på 1,0 procent motsvarar en ökning på 9,5 miljoner kronor, men reduceras av minskade kostnader på grund av lägre volymer motsvarande 7,9 miljoner kronor. Planen för 2025 uppgår till 957,2 miljoner kronor, vilket är 2,6 miljoner kronor (0,3 procent) högre än planen för 2024. Uppräkningsen på 1,0 procent motsvarar en ökning på 9,5 miljoner kronor, men reduceras av minskade kostnader på grund av lägre volymer motsvarande 6,9 miljoner kronor.

Investeringar

Projekt (mnkr)	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025	Prognos 2022	Beslutad totalbudget
Investeringar egen regi	3,0	3,0	3,0	3,0	12,0
Summa investeringar	3,0	3,0	3,0	3,0	12,0

Nämndmål

Övergripande strategiområden	Nämndmål
1. Hög kvalitet	1.1 Utbildningsnämnden genomför tillsyn av fristående förskolor, utövar insyn i fristående grundskolor samt genomför kvalitetsdialoger med alla huvudmän med verksamhet i Danderyds kommun
	1.2 Utbildningsnämnden har god insyn i vuxenutbildningen
2. Stor valfrihet	
3. Hög attraktivitet	
4. Hög effektivitet	4.1 Utbildningsnämnden har transparenta och hållbara modeller för ersättningsystem till verksamheterna
	4.2 Utbildningsnämnden har plan för att optimera kapacitet och utbud av utbildningsverksamhet
	4.3 I Danderyd bedriver alla kommunala verksamheter en kostnadseffektiv verksamhet (egenregi)
5. Stark utveckling	

Nämnden föreslår inga förändringar av målen inför verksamhetsåret 2023.

Risker

Utbildningsnämndens hemkommunansvar

Riskerna består främst i eventuella avvikelser gentemot aktuell befolkningsprognos. Budgeten består till allra största del av kostnader för grundbelopp till förskola, skola, gymnasium, särskola och vuxenutbildning. Erfarenheterna från de senaste åren är dock att befolkningsprognosen totalt sett stämt väl överens med verkligheten, med vissa variationer mellan åldrar. Beräkningen av antal barn och elever i budget 2023 är baserad på befolkningsprognosen från april 2022. Budgeterade kostnader beräknas utifrån befolkningsprognosen samt vissa antaganden, exempelvis gällande andel som går på fritids och andel som går vilka gymnasieprogram. Det ekonomiska utfallet är kopplat till dessa volymer. Den stora ökningen av nyanlända från Ukraina som skett under våren 2022 och de fördelningstal som Migrationsverket kommunicerat tyder på ett ökat antal barn och unga men siffrorna inför 2023 är mycket osäkra.

Rekommenderad uppräknig av gymnasiets programpeng har ännu ej beslutats av Storsthms styrelse. Budget 2023 inkluderar 2 procents uppräknig för gymnasiet. Om annat beslut tas kommer det få ekonomiska konsekvenser för 2023.

Ett nytt avtal för persontransporter upphandlas under 2022 vilket innebär att budgeterade kostnader för skolskjuts 2023 är osäkra.

Risker kopplade till budgeterad pengnivå

I arbetet med att nå beslutad budgetram har förvaltningen under de senaste åren gjort stora besparingar och effektiviseringar inom samtliga verksamheter. Trots detta finns en risk att budgeterad uppräknig av förskole- och skolpeng inte kompenserar för föregående års utmaningar samt de pris- och löneökningar som uppkommer 2023. Den ekonomiska situationen i samhället är osäker och mycket tyder på kraftigt ökade kostnader inom flera kostnadslag exempelvis livsmedel och lokaler där myndigheter och branschorganisationer förutspår stora prishöjningar som kan bli högre än uppräknigen av peng. Detta gäller verksamheter inom samtliga skolformer.

Förskolorna i egen regi har under flera år minskat sina lokaler utifrån det vikande barnunderlaget och de har även minskat antalet tjänster och lyckades generera ett överskott 2021 efter stora anpassningar. I och med de omfattande anpassningarna finns inte mycket marginaler för att parera oförutsedda händelser. Den senaste befolkningsprognosen visar dock på ett ökat antal barn, främst i de yngsta åldrarna, från 2023 vilket i så fall skulle bidra positivt till intäkterna.

När förskolorna har färre avdelningar är personalplaneringen sårbar, det blir svårt att täcka öppettiderna och organisera arbetet på förskolan. För att fylla tomma platser tar förskolor emot barn från andra kommuner, främst Täby, vilket innebär lägre intäkter då deras förskolepeng för nuvarande är lägre än Danderyds. Kommunen har ett ansvar att kunna erbjuda plats inom 4 månader så ett visst överskott på platser behövs. Antal nyanlända barn kommande år är osäkert.

Intäkterna minskar generellt för grundskolorna. Befolkningsprognosen per april 2022 förutser ett kraftigt minskat elevunderlag de närmaste åren. Flera skolor har fått färre elever och skolvalet visar att flera av enheterna kommer att få ett ytterligare minskat antal elever och klasser inför läsåret 2022/2023. Risken är stor att färre förskoleklasser kan startas på sikt som en följd av lägre elevvolym. Detta är en trend som ställer stora krav på verksamhetsanpassningar.

Stora åtgärder har redan vidtagits för att få ekonomin i balans och skolorna arbetar löpande med att se över och dra ned kostnaderna genom att ständigt arbeta för en effektiv tjänstefördelning, inklusive att minska antalet tjänster, minska tjänstgöringsgrader samt dela på tjänster över enhetsgränserna. Eventuella möjligheter att säga upp delar av lokaler och paviljonger ses även det över löpande. Ett systematiskt arbete pågår för att utvärdera vilka

ytterligare åtgärder som kan vidtas för att öka intäkter och minska kostnader. Ytterligare beslut om förändringar är nödvändiga för att åstadkomma ett resultat i nivå med budget.

Grundskolorna kommer att få svårare att få ihop sin ekonomi med färre klasser och ett minskat antal elever. Det blir svårt för skolorna att finansiera gemensamma kostnader som ledning och lokaler samtidigt som en effektiv personalplanering och schemaläggning försvåras. Utöver ökade kostnader kopplade till inflation finns en risk att personalkostnaderna, som är skolornas största kostnadspost, kan öka än mer på grund av brist på lärare. Stora kostnadsökningar i kombination med fallande elevantal och därmed reducerade intäkter resulterar i ett besvärligt utgångsläge för skolorna med stora utmaningar att få ekonomin att gå ihop.

Den aviserade neddragningen av statsbidraget för lärarlönelyftet innebär också en risk då många kompetenta lärare har tillägg som totalt sett överstiger kommande års bidragsram.

Omvärldsanalys

I det följande görs en kortare jämförelse med följande Stockholmskommuner: Sollentuna, Täby, Lidingö och Nacka¹.

Förskola

Personaltätheten² i Danderyds förskolor – såväl fristående som kommunala enheter - har varit stabil de senaste fyra åren. Personaltätheten i Danderyds förskolor är något högre än hos jämförbara Stockholmskommuner. För 2021 gick det 5,1 barn per årsarbetare vilket ska ställas mot genomsnittet 5,4 barn för jämförbara kommuner. Mäts personaltätheten per förskollärartäthet får Danderyd ett relativt sett gott utfall. Det går 17,8 barn per förskollärare i Danderyd vilket är färre än genomsnittet för jämförbara kommuner där det går 18,9 barn per förskollärare.

Orsakerna till den högre personaltätheten i Danderyd kan vara flera, men en anledning är det relativt sett stora antalet små enheter, speciellt bland de fristående förskolorna (ca 2/3 av Danderyds förskolor är fristående). Dels är personaltätheten något högre bland fristående förskolor i Sverige, dels tenderar mindre enheter också ha en högre personaltäthet. Danderyd har ett antal mindre enheter som drivs som föräldrakooperativ.

Givetvis bör det betonas att en förskolas kvalitet inte enkom kan bestämmas utifrån personaltätheten. Förskolans verksamhet är komplex och inrymmer flera kvalitetsdimensioner men allt annat lika är det positivt för barnen med en relativt sett hög personaltäthet.

Ett annat sätt att bedöma förskolans kvalitet är att utgå från vårdnadshavarnas åsikter om verksamheterna. I den årligt genomförda vårdnadshavarenkäten³ uppvisar Danderyds förskolor mycket fina siffror. I Danderyd kan 96 procent av vårdnadshavarna rekommendera sitt barns förskola och 98 procent anser att barnen är trygga på förskolan. Detta är de högsta värdena för rekommendation och trygghet bland samtliga deltagande kommuner.

¹ Jämförelsen görs med utgångspunkt från ett urval av olika nyckeltal som återfinns i Kolada. Nämnda kommuner benämns härmed "jämförbara kommuner".

² Nyckeltal i Kolada: N11102

³ Alla jämförbara kommuner utom Lidingö deltar i enkäten.

Nettokostandsavvikelsen för förskola⁴ visar tydligt på tal under noll i senast publicerad statistik (år 2020) och vid en jämförelse fem år tillbaka. Nettokostnadsavvikelsen jämför nettokostnaden med referenskostnaden ("statistiskt förväntad" kostnad). Resultat över noll indikerar högt kostnadsläge, pga hög ambitionsnivå och/eller låg effektivitet. Nettokostnadsavvikelsen har tydligt sjunkit under 2019 och 2020 i samband med effektiviseringsåtgärder och besparingar för en ekonomi i balans.

I bilaga 2 jämförs Danderyds förskolepeng med nio utvalda kommuner i Stockholms län. Jämförelsen visar att Danderyd ligger högt i peng för de minsta barnen i åldern 1–2 år. Där ligger Danderyd näst högst av kommunerna och endast Lidingö har högre genomsnittspeng. För barn i åldern 3–5 år ligger Danderyd under genomsnittet och endast två kommuner (Täby och Österåker) har lägre ersättning än Danderyd. En utredning av förskolepengen planeras att genomföras under 2022.

Grundskola och gymnasieskola

Eleverna i Danderyds grundskolor tenderar att vara något mer nöjda med sin skola än jämförbara kommuner. Enligt en nyligen genomförd enkät kan nästan $\frac{3}{4}$ av eleverna i Danderyd rekommendera sin skola till sin kompis.⁵

Även om måluppfyllelsen, givet de socioekonomiska bakgrundsfaktorerna, ska vara mycket hög i Danderyd, bör det framhållas att kommunen presterar väl både över tid och i jämförelse med jämförbara kommuner. För de yngsta eleverna som får betyg, åk 6, har Danderyd den tredje högsta måluppfyllelsen av rikets 290 kommuner och högre än samtliga jämförbara kommuner. För eleverna i åk 9 är måluppfyllelsen liknande – med en gymnasiebehörighet på 97,5 procent når Danderyds elever den tredje högsta måluppfyllelsen i riket. Detta är en den högsta måluppfyllelsen av jämförbara kommuner.

För de äldsta eleverna har Danderyd med 91 procent den högsta andelen gymnasieelever med examen eller studiebevis inom fyra år⁶ av jämförbara kommuner. Andelen är också stabil över tid och förändras endast marginellt från år till år. Mätt utifrån nyckeltalet "betygspoäng efter avslutad gymnasieutbildning" har Danderyd ett synnerligen gott utfall – kommunen har landets högsta värde och presterar i genomsnitt tydligt bättre än jämförbara kommuner.

Orsakerna bakom den höga måluppfyllelsen i Danderyds skolor är flera. Dels vittnar forskningen om ett tydligt samband mellan socioekonomiska variabler och skolresultat, dels kan betydelsen av hög kompetens i lärarkåren inte underskattas. Det som får anses vara mest påverkningbart i sammanhanget är lärarnas kompetens och utbildning. Även om Danderyds andel grundskollärare med legitimation och behörighet i minst ett ämne, 88,7 procent, är länets högsta, bör vikten av proaktivt agerande belysas. Skolverket justerade visserligen ned behovet av antalet framtida lärare i en rapport från 2021 men faktum kvarstår - lärarbristen är ett påtagligt problem och kommer så att förbli ett antal år framöver. Lärarbehovet i riket är som störst de närmaste åren fram till 2025. Störst väntas bristen bli på yrkeslärare inom gymnasieskolan och ämneslärare inom grundskolans årskurs 7–9.

Givet Stockholmsregionens hårda konkurrens på utbildade lärare blir rekryteringsfrågan central. För att hantera situationen på bästa möjliga sätt behöver Danderyd som skolkommun

⁴ Nyckeltal i Kolada: N11024

⁵ Enkäten heter "Våga Visa" och genomförs av ett antal kommuner i norra Stockholm.

⁶ Nyckeltal i Kolada: N17457

därför vinnlägga sig om att ge lärare goda förutsättningar med avseende på arbetsmiljö, fortbildning och konkurrenskraftig löneutveckling.

Nettokostnadsavvikelsen för fritidshem, grundskola F-9 och gymnasieskola⁷ visar samtliga på tal under noll och avvikelsen har även minskat över tid, framför allt 2019 och 2020 (2021 ej publicerat ännu). Nettokostnadsavvikelsen jämför nettokostnaden med referenskostnaden ("statistiskt förväntad" kostnad). Resultat över noll indikerar högt kostnadsläge, pga hög ambitionsnivå och/eller låg effektivitet.

I bilaga 2 jämförs Danderyds pengnivåer med nio utvalda kommuner i Stockholms län. Pengen för förskoleklass, grundskola och fritidshem utreddes inför budget 2022. Det ledde till att vissa justeringar gjordes där de största var att höja pengarna för förskoleklass samt införa en egen pengnivå för åk 6. Efter justeringarna ligger Danderyd fortsatt en bit under genomsnittet för förskoleklass (inklusive fritidspeng). För åk 1 (i de flesta kommuner samma ersättning åk 1–3) ligger Danderyd näst högst i jämförelsen och endast Tyresö har högre peng. För mellanstadiet och högstadiet ligger Danderyd nära den genomsnittliga ersättningen, något under för mellanstadiet och något över för högstadiet.

⁷ Nyckeltal i Kolada: N13020, N15001, N17001